

ANDRZEJ F. DZIUBA*

O. Mirosław Maria Kopczewski OFMConv, *W rękach Maryi. Teologia oddania Niepokalanej w życiu i pismach św. Maksymiliana Marii Kolbego*, Wydawnictwo Ojców Franciszkanów, Niepokalanów 2024, ss. 271.

Dzieje zbawienia Nowego Przymierza znaczone darem Wcielonego Słowa toczą się w blasku „Nowej Ewy”, która została już zapowiedziana w rajskiej Protoewangelii. Dlatego tak ważna jest nieustanna świadomość Jej obecności w nowej ekonomii zbawienia, w ekonomii Nowego Przymierza pielgrzymich czasów eschatologicznych. Jej posługa trwa nadal i jest skuteczna wobec pośrednictwa u Jej Syna; dlatego zawsze trzeba przywoływać scenę ze znakiem z Kany Galilejskiej (por. J 2, 1-14).

Dlatego studia i badania nad tą szczególną obecnością oraz pośrednictwem pozostają ciągle aktualne, co więcej, budzą nawet liczne kontrowersje i pytania. Nawet dotychczasowe enuncjacje Magisterium Kościoła nie do końca to wyjaśniają. Oczekiwanym jest sięganie w tym także do wybitnych mariologów z naszej teologicznej przeszłości. Wśród nich szczególnie znaczącym autorem jest św. Maksymilian Maria Kolbe. Jego spuścizna cieszy się dużym zainteresowaniem badawczym oraz jest przydatna w pracy duszpasterskiej i kierownictwie duchowym.

Autor prezentowanej książki jest długoletnim misjonarzem w krajach byłego ZSSR. Aktualnie mieszka i posługuje w Niepokalanowie. Jest odpowiedzialny za comiesięczne Spotkania „Oddaj się Maryi”. Jest autorem szkiców i rozważań, audycji w mediach społecznościowych oraz książki „Oddaj się Maryi” (Niepokalanów 2021). Widać zatem, że łączy pracę naukową z posługiwaniem apostołskim na wzór św. Maksymiliana M. Kolbego. Omawiana książka ukazała się jako piąty tom serii „Bibliotheca Kolbianum” w Instytucie Maryjno-Kolbiańskim „Kolbianum” w UKSW w Niepokalanowie.

* bp Andrzej F. Dziuba – Łowicz

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3845-5364>; e-mail: senior@lowicka.eu

Dzieło otwiera dość rozbudowany spis treści (s. 5-8), wykaz skrótów (s. 9) oraz przedmowa pióra o. prof. dr. hab. Pawła Warchoła OFMConv, promotora rozprawy doktorskiej (s. 11-13). Treściwo proponowane studium otwiera wstęp (s. 15-23). Z kolei całość podzielono na cztery zwarte rozdziały, a te na wielo-stopniowe mniejsze jednostki treściowe.

Pierwszy rozdział opatrzone tytułem: „Źródła maryjności” (s. 23-78). Po ukazaniu maryjnych aspektów życia Polaków w II połowie XIX wieku ukazano chronologicznie pewne etapy: Rodzina Kolbów, Zakon Ojców Franciszkanów i pobyt w Rzymie. Dodano jeszcze uwagę ukazując troskę Zakonu o prawdę Niepokalanego Poczęcia.

„Maryja Niepokalana Matka Boga, Pośredniczka i Królową” to tytuł drugiego rozdziału studium o. M.M. Kopczewskiego (s. 79-123). Wskazując na predestynację Maryi ukazano Niepokalane Poczęcie oraz Macierzyństwo Maryi. Wskazano na Maryję jako Pośredniczkę łask oraz jej tytuły: Królowa i Pani. Rozdział zamykają uwagi wskazujące na zwycięstwa Niepokalanej, zwłaszcza w walce ze złem.

Trzeci rozdział ukazuje następujące zagadnienie: „Oddanie się Niepokalanej sekretem świętości i ewangelizacji” (s. 125-181). Najpierw głęboka świadomość, że człowiek stworzony jest na obraz i Boże podobieństwo. W tym kontekście pytania o oddanie się Niepokalanej i o istotę tego oddania. W końcu podano etapy oddania Niepokalanej w drodze ku świętości.

Ostatni rozdział omawianej książki ukazuje „Apostolat pod znakiem Niepokalanego Poczęcia” (s. 183-250). Autor omówił najpierw szeroko Rycerstwo Niepokalanej (m.in. powstanie, Cudowny Medalik, struktury) oraz wskazał na niepowtarzalną rolę Klasztoru Niepokalanów (m.in. powstanie, cele, klasztory w innych krajach). W tych kontekstach ukazano apostolstwo przez media (m.in. Rycerz Niepokalanej, Mały Dziennik, radio).

Całość treściową książki zamyka zakończenie (s. 251-255). Na końcu zamieszczono jeszcze bibliografię, podzieloną na: 1. Nauczanie Kościoła; 2. Źródła; 3. Świadectwa o życiu i działalności św. Maksymiliana; 4. Literatura podstawowa; 5. Literatura pomocnicza; 6. Źródła internetowe (s. 257-271).

Pochylając się nad każdą refleksją odnoszącą się do św. Maksymiliana M. Kolbego najpierw trzeba zauważyć, „jak podkreśla o. S.C. Napiórkowski – Święty to <<postać wielowymiarowa, bogata osobowość, gigant, olbrzym, przetrasta Polskę, to człowiek świata, kultury świata, który wpisał się na trwałe do historii i nie przestaje w niej pracować>>” (s. 255). Taka opinia nie zwalnia od autentyzmu oraz pełnego obiektywizmu proponowanych analiz badawczych.

Książka podejmuje dość zwartą analizę teologii „Oddania Niepokalanej” zwłaszcza w oparciu o badania nad życiem i pismami św. Maksymiliana Marii Kolbego. W tym kontekście słuszna jest uwaga samego autora zamieszczona w zakończeniu: „W teologii oddania Niepokalanej św. Maksymilian zostawił nam wspaniały dar na trudne czasy, których jest patronem. Jego przykład winien pobudzić wielu do pójścia tą drogą prowadzącą do zbawienia przez tworzenie

nowych wspólnot, inicjatyw, akcji katolickich opartych na ufnej relacji z Niepokalaną” (s. 255). Zatem sama idea winna być nadal bardzo żywa w realiach wiary, nadziei i miłości; przecież ona autentycznie przeżywa była jednym z ważnych elementów, które doprowadziły go do świętości i to w heroizm męczeństwa.

Zwłaszcza poprzez miejsce i ducha Niepokalanowa, jak pisze o. dr Mirosław M. Kopczewski OFMConv: „Święty Maksymilian Maria Kolbe jest jeszcze wciąż nieodkrytym prorokiem nowych czasów” (s. 255). Świat współczesny potrzebuje takich świadków, którzy nie poprzestają na głoszonych słowach zachęty, ale najpierw sami odnoszą je do siebie i dają świetlany przykład świadectwa.

Lektura studium pozwala na stwierdzenie, że autor osiągnął zakładany cel, a było nim – jak sam pisze – „ukazanie idei oddania się Niepokalanej w aspekcie historycznym, teologicznym, duchowym i pastoralnym w życiu i nauczaniu św. Maksymiliana Marii Kolbego. Doświadczenia Świętego spłotły się z osobą Maryi i miały bezpośredni wpływ na jego misję” (s. 251). Może czasem niektóre z tych aspektów zostały mniej lub bardziej dotknięte. Wydaje się bowiem, że każdy z nich mógłby być przedmiotem oddzielnego studium. Samo zagadnienie jest bardzo szerokie.

Słuszne jest także założenie autora, który wskazuje, że „praca jest przeznaczona dla tych, którym bliska jest duchowość św. Maksymiliana” (s. 22). Szczególna więź tajemnicy oddania Niepokalanej jednocześnie jest bardzo często sięganiem do duchowości Oświęcimskiego Męczennika. Wydaje się, że tutaj łatwo można zauważyć pozytywne i twórcze relacje zwrotne. Obydwa pola duchowości się wzajemnie przenikają i ubogacają.

Jak pisze autor przedmowy: „Książka zachęca, aby lepiej poznać Maryję i nie przestawać z Nią współpracować. (...) Wiedza wcielona w życie sprawia, że chrześcijaństwo jest żywe i skuteczne. Niech lektura tej książki zrodzi nowych i licznych Szaleńców Maryjnych” (s. 13). To jest szczególne znamię posługi Niepokalanej, ciągle żywe w Kościele. Ten maryjny wymiar ma zawsze oddziaływanie indywidualne i społeczne, wręcz komunijne. Jak mówi tytuł prezentowanej książki, chodzi o bycie w rękach Maryi, zwłaszcza w owym znaku oddania się Niepokalanej. Tutaj jest jednak oczekiwanie ciągłego głębszego poznawania Maryi oraz coraz żywszej współpracy.

Słuszna jest uwaga o. prof. dr. hab. Pawła Warchoła OFMConv zamieszczona we wprowadzeniu: „Praca o. Mirosława Kopczewskiego OFMConv stanowi cenny wkład dla duszpasterstwa maryjnego i duszpasterstwa w ogóle, który należy wykorzystać, aby mógł dotrzeć pod każdą polską strzechę” (s. 13). Można sądzić, że opracowanie to będzie m.in. służyć podczas comiesięcznych spotkań „Oddaj się Maryi” oraz w corocznym Wielkim Zawierzeniu Niepokalanemu Sercu Maryi, które odbywa się w sierpniu każdego roku.

Pozytywnie należy przyjąć zaproponowaną bibliografię. Dotyczy ona Magisterium Kościoła jak i źródeł oraz literatury. Może być pomocą w dalszych

ewentualnych osobistych studiach czy lekturach. W niektórych przypisach podano ciekawe dopowiedzenia czy wyjaśnienia. Jest to wystarczająca baza dla analizy podjętego tematu. Pytanie, dlaczego autor nie korzysta z najnowszego wydania Katechizmu Kościoła Katolickiego (s. 9, 258). Przy tym pominięto miejsce wydania (s. 266-267).

Autor przedmowy wyraża nadzieję czy oczekiwanie: „Niech lektura tej książki zrodzi nowych i licznych Szaleńców Maryjnych” (s. 13). Wydaje się, że prezentowanie studium może być w tym względzie pewną pomocą czy drogowskazem. Przecież zdaniem o. prof. dr. hab. Pawła Warchoła OFMConv, książka ta „daje światło do dalszych badań dla teologów i czcicieli Maryi oraz scala w jedno natchnienia Szaleńca z Niepokalanowa i przesłanie dzieci fatimskich” (s. 13).

Dobrze, że o. dr Mirosław Kopczewski wskazuje na szerokie wymiary ewangelizacyjnych prac podejmowanych przez o. Maksymiliana. To była owa szerokość serca i zaufanie ku Bogu za wstawiennictwem Niepokalanej w całej jego posłudze zakonnej i kapłańskiej w Kościele i dla Kościoła. Dlatego „główną misją apostołatu o. Kolbego było Rycerstwo Niepokalanej, którego celem jest nawrócenie i uświęcenie wszystkich pod płaszczem Maryi” (s. 250).

Autor wskazuje, iż prawda Niepokalanej ciągle oczekuje na przeżywanie w indywidualnych doświadczeniach wiary, jak i we wspólnocie. Jednak potrzebne jest jej poprawne poznanie i przyjęcie. Okazuje się bowiem, iż ta wielka maryjna tajemnica wiary jest niezwykle darem w całych dziejach zbawienia. Prezentowane studium może być w tym poznawczym procesie pewną praktyczną pomocą.

Studium franciszkańskiego badacza po raz kolejny pokazuje, jak bogata jest spuścizna pisarska oraz świadectwo życia św. Maksymiliana Marii Kolbego. Przeanalizowany temat daje jeszcze jedno zagadnienie z teologii Kolbiańskiej dla nakreślenia z czasem całości jej obrazu, zwłaszcza w środowisku polskim. O. Mirosław M. Kopczewski okazał się tutaj wnikliwym badaczem. Pewne treści wskazują także na jego emocjonalne odniesienia do św. Maksymiliana, przecież to jego współbrat zakonny, tym bardziej, że obydwoj związani są przez Niepokalanów.

Prezentowane studium pokazuje także rolę, jaką we współczesnych badaniach mariologicznych odgrywa Instytut Maryjno-Kolbiański „Kolbianum” w Niepokalanowie. To ważny ośrodek dydaktyczny oraz naukowo-badawczy w strukturach Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.